

N:o 85.

Ank. till Riksd. kansli den 7 maj kl. 1 e. m.

*Utlåtande i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående
ytterligare anslag till byggnader för ett landsarkiv i Lund.
(2:a U. A.)*

Under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för den 20 april 1900, har Kongl. Maj:t i en samma dag aflåten proposition (n:o 85) föreslagit Riksdagen att till fullbordande enligt fastställd plan af beslutade byggnader för ett landsarkiv i Lund, utöfver därför redan beviljade medel, anvisa på extra stat för år 1901 ett belopp af 26,437 kronor.

Till statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen erinrat, hurusom, sedan Riksdagen år 1898, med bifall till Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, för uppförande å Sommeliusska lyckan i Lund af byggnader för ett landsarkiv i hufvudsaklig enlighet med särskilda af intendenten hos öfverintendentsembetet H. T. Holmgren upprättade ritningar äfvensom för byggnadernas inredning och vidtagande af i sammanhang dermed föreslagna åtgärder för anordnande af gas-, värme-, vatten- och aflopsledningar jemte planering och stängsel m. m. beviljat ett anslag af 164,563 kronor, Kongl. Maj:t enligt beslut den 27 maj 1898 gillat och till efterrättelse fastställt ifrågavarande ritningar samt uppdragit åt öfverintendentsembetet att, efter samråd med riksarkivariern, gå i författning om utförande af byggnadsföretaget.

I skrifvelse till Kongl. Maj:t den 14 mars 1899 hade öfverintendentsembetet anført, att efter det embetet, med anledning af berörda uppdrag, anmodat arkitekten hos embetet C. Möller att uppgöra de

för ändamålet erforderliga arbets- och detaljritningar, Möller uti afgifvet tjenstememorial erinrat, att enligt den af Kongl. Maj:t gillade situationsplanen landsarkivbyggnaderna, som i fullt färdigt skick skulle utgöras af en expeditionsbyggnad och två dermed genom täckta passager sammanbunda arkivflyglar, hvaraf dock den ena skulle komma att uppföras först då ökad utrymme för arkivalier påkallades, vore, i afsigt att så mycket som möjligt aflägsna arkivbyggnaderna från ifrågavarande tomt vidliggande gator och de enskilda hus, som kunde blifva uppförda på gatornas motsidor, ämnade att hafva det inbördes läge, som å en vid embedets skrifvelse fogad, med Litt. A. betecknad planritning vore utmärkt, så att expeditionsbyggnaden blefve parallel med Lilla Råbyvägen och den nu till utförande beslutade arkivflygeln parallel med Dalbyvägen, och att den blifvande flygeln, angifven med prickade linier, i sinom tid skulle uppföras i samma riktning som norra tomtränsen och på ett afstånd af 10 meter från densamma. Enär nämnda anordning i betraktande af tomtens form syntes mindre lyckligt vald, hade Möller för sin del föreslagit en väsentligt olika arkitektonisk gruppering af byggnaderna, i det att, såsom å en med Litt. B betecknad, likaledes öfverintendentens embedets skrifvelse bilagd planritning närmare utvisades, expeditionsbyggnaden borde förläggas i en tomt snedt skärande hufvudaxel och flyglarne anordnas utefter de båda nämnda vägarne på ett afstånd af 8,5 meter från dessa, hvarigenom afståndet mellan arkivflyglarne och motsatta husrader komme att utgöra 18 meter vid Dalbyvägen och omkring 20 meter vid Lilla Råbyvägen. För egen del hade embedet vidare anfört, att enär, efter hvad en bland handlingarna i ärendet befintlig borrhingskarta gäfvade vid handen, grunden vore af lika beskaffenhet å hela ifrågakomna område, en förflyttning af byggnaderna å detsamma icke påkallade ökade grundläggningskostnader; att följandet af arkitekten Möllers förslag icke heller i andra afseenden gäfvade anledning till någon förhöjning i den beräknade arbetskostnaden; att den uti samma förslag angifna anordningen ovedersägligen erbjöde de afsevärda fördelarne af såväl en vida mer tilltalande gruppering som en för allmänheten lättare tillgänglig ingång till tomt; samt att byggnaderna, äfven om de grupperades såsom arkitekten Möller föreslagit, skulle komma att ligga på så stort afstånd från motsatta husrader, att deras läge måste anses fullt betryggande mot ellsolycka. Med afseende å de sålunda anförda omständigheterna hade öfverintendentens embedet hemställt, det Kongl. Maj:t täcktes medgifva, att embedet finge, vid anordnandet å den för ändamålet upplåtne tomt af de för landsarkivet i Lund bestämda byggnaderna, följa omförmälda med Litt. B.

märkta situationsplan. Sedan riksarkivariern i berörda ärende yttrat sig, hade Kongl. Maj:t, genom beslut den 7 april 1899, lemnat bifall till öfverintendentsembetets nämnda hemställan.

I skrifvelse till Kongl. Maj:t den 25 augusti 1899 hade öfverintendentsembetet anført, att embetet redan vid tiden för mottagandet af det enligt kongl. brefvet den 27 maj 1898 gifna uppdraget funnit, att, med hänsyn till den efter upprättandet af de till de gillade ritningarna hörande kostnadsberäkningar inträffade betydande stegring i priset å byggnadsmaterialier och arbetsbiträden, byggnadsföretaget i fråga icke utan inskränkningar skulle kunna utföras med det för ändamålet anslagna belopp; att då jemväl efter nämnda tid berörda pris i så hög grad stegrats, att, på sätt ett skrifvelsen bilagdt, genom embetets försorg med ledning af från orten inhemtade nya uppgifter under juli 1899 upprättadt kostnadsförslag närmare utvisade, byggnadsföretaget enligt den fastställda planen icke skulle kunna utföras för en kostnad lägre än 188,000 kronor, embetet funnit oundgängligt att, för att arbetskostnaden icke skulle behöfva öfverskrida anslagsbeloppet, i planen vidtaga alla de förenklingar och inskränkningar, hvilka icke kunde anses menligt inverka på byggnadernas bestånd eller ändamålsenlighet; att embetet uti berörda syfte i den ursprungliga planen föreslagit följande inskränkningar och förenklingar, nemligen 1:o) minskning af arkivflygelns längd med 4 meter och bredd med 0,6 meter, hvarvid, för beredande af utrymme för arkivhyllor till afsedd sammanlagd längd, afståndet mellan dessa hyllor äfvensom bredden af passagen mellan långväggarne och hyllorna förminskats, 2:o) utbytande af de tillämnade hyllståndarne af jern mot sådana af trä, 3:o) förenkling af arkivflygelns bekröning medelst kopparplåt, 4:o) uteslutning ur fasadarkitekturen af större delen af därför beslutad sandstensornering och listverk samt 5:o) utförande af stommen till arkivflygelns taklag af trä i stället för af jern. Öfver de af embetet sålunda ifrågakända inskränkningar och förenklingar i arbetsplanen, hvilka, med iakttagande tillika deraf att Kongl. Maj:t enligt förenämnda nådiga bref den 7 april 1899 medgifvit vissa å arbetskostnaden icke inverkan ände ändringar i läget af arkivbyggnaderna, blifvit i tillämpliga delar åskådliggjorda å embetets skrifvelse bilagda, af arkitekten Möller nyupprättade ritningar till landsarkivbygget, hade embetet satt riksarkivariern i tillfälle att yttra sig. I skrifvelse den 19 augusti 1899 till embetet hade riksarkivariern yttrat, bland annat, att utförandet af hyllornas ståndare af trä i stället för af jern visserligen vore en försämring, men att förslaget härutinnan dock i betraktande af omständigheterna kunde lemnas utan anmärkning; att

förslaget att utföra taklagets stomme å arkivbyggnaden af trä i stället för af jern syntes riksarkivarien ganska betänkligt och böra undvikas, samt att beträffande förslaget att vinna besparingar genom fasadarkitekturens förenkling riksarkivarien beklagade, att det dekorativa elementet skulle försvinna från en byggnad, som uppfördes i en mycket besökt universitetsstad, men att han måste finna sig deri, då hufvudändamålet med byggnaden deraf icke lede något men. Beträffande den förenklingsåtgärd i afseende å taklagets stomme, hvaremot riksarkivarien yttrat betänkligheter, erinrade öfverintendentsembetet särskildt, att, om än samma åtgärd, hvilken skulle kunna medföra en minskning i arbetskostnaden af omkring 4,000 kronor, icke i och för sig kunde anses önskvärd, densamma dock, vid det förhållandet att dels afståndet mellan arkivflygeln och närmast angränsande byggnad vore ganska stort, dels ock bjelklaget närmast under taklaget, afsedt att utföras af beton på jernbalkar, erbjöde en brandfri betäckning öfver de underliggande arkivlokalerna, icke kunde anses i mera afsevärd mån minska den brandsäkerhet, som för en byggnad med den ifrågavarandes uppgift kunde finnas påkallad. På grund häraf hade öfverintendentsembetet hemställt, det Kongl. Maj:t täcktes medgifva, att i den gillade planen för ifrågavarande byggnadsföretag måtte få vidtagas de af de utaf embetet sålunda ifrågaställda inskränkningar och förenklingar, hvilka, efter det anbud afgifvits å byggnadsarbetenas utförande, befunnes påkallade, för att den anslagna kostnadssumman icke skulle behöfva öferskridas.

Vid ärendets föredragning den 15 september 1899 hade Kongl. Maj:t, som ansett arbetena för uppförande af Sommeliusska lyckan i Lund af byggnader för ett landsarkiv böra i enlighet med Kongl. Maj:ts föregående beslut utbjudas, icke funnit skäl att då medgifva någon inskränkning eller förenkling i planen för ifrågavarande byggnadsföretag.

Under erinran om hvad sålunda i ärendet förekommit, hade öfverintendentsembetet i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 3 april 1900 anført, att embetet efter erhållen del af Kongl. Maj:ts sistberörda beslut låtit utarbета för den gillade byggnadsplanen nödiga arbets- och detaljritningar äfvensom arbetsbeskrifning och förslag till entreprenadkontrakt, hvarvid dock iakttagits, att byggnadernas läge komme att öfverensstämma med det enligt nådigt bref den 7 april 1899 medgifna, samt i skrifvelse den 2 januari 1900 anmodat Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län att i den ordning, gällande föreskrifter i ämnet stadgade, på entreprenad utbjuda arbetena med uppförande i Lund af byggnader för ett landsarkiv i öfverensstämmelse med förenämnda rit-

ningar och handlingar. Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som allmänneligen kungjort, att skriftliga och förseglade anbud å ifrågasvarande arbeten mottoges å länets landskontor senast före klockan tolf på dagen den 16 mars 1900, hade med skrifvelse den 24 i samma månad till öfverintendentsembetet insändt följande inom stadgad tid till Kongl. Maj:ts befallningshafvande inkomna anbud, nemligen:

| | | | | | | |
|------|-----------------|----------------|--------|------------|-------|-----------------|
| 1:o) | af byggmästaren | Oscar Svensson | i Lund | | å kr. | 201,180: —, |
| 2:o) | » | H. O. Forsberg | » | » | » | 163,202: 90, |
| 3:o) | » | A. P. Månsson | » | » | » | 163,073: 91, |
| 4:o) | » | S. Ljunggren | » | » | » | 156,782: —, |
| 5:o) | » | C. J. Krook | » | » | » | 154,494: — samt |
| 6:o) | » | H. Åström | » | Trelleborg | » | 144,000: —. |

Dervid hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande beträffande anbuds-gifvarne upplyst, att byggmästaren Åström, hvilken afgifvit det lägsta anbudet, vore försatt i konkurs, som ännu icke afslutats, men att, enligt inhemtade upplysningar, i fråga om de öfriges ekonomiska ställning eller deras ordentlighet och yrkesskicklighet orsak till anmärkning icke förefunnes.

Af anslaget i fråga skulle, hade öfverintendentsembetet vidare anført, bestridas, förutom kostnaden för utförandet af de arbeten, berörda entreprenad omfattade, äfven kostnaden för följande arbeten och anskaffningar m. m. till härför beräknade belopp, nemligen:

| | | |
|--|-----|-----------|
| åskledare | kr. | 1,500: — |
| stängsel | » | 2,500: — |
| planering m. m. | » | 5,000: — |
| värmeledning | » | 11,000: — |
| möbler | » | 2,000: — |
| oförutsedda utgifter, förslagsvis | » | 5,400: — |
| intendenten Holmgrens ursprungliga ritningsförslag | » | 1,500: — |
| detalj- och arbetsritningar | » | 3,000: — |
| kontrollantarfvode och besigtningar m. m. | » | 3,000: — |

eller tillhopa kronor 34,900: —,

i hvilken summa någon nedsättning icke kunde vara att motse.

I betraktande af nu nämnda förhållanden och då någon som helst anledning icke förefunnes att vid ett förnyadt utbudande af de arbeten, som tillhörde den entreprenad, för hvilken embetet sålunda redogjort, ett så lågt anbud skulle kunna erhållas, att det för ifrågasvarande ändamål beviljade anslag skulle befinnas tillräckligt att därför uppföra och

utrusta omförmälda arkivbyggnader på sätt, som för närvarande vore afsedt, föranlätas öfverintendentsembetet att hos Kongl. Maj:t göra hemställan att, derest omhandlade byggnadsföretag pröfvades böra bringas till verkställighet i enlighet med den af Kongl. Maj:t därför gillade plan, hos Riksdagen måtte äskas erforderlig höjning i det för samma företag anvisade extra statsanslag. Vid bedömande af frågan, huru stor förhöjning i anslaget, som kunde anses behöflig, borde man, enligt embetets mening, utgå från de å byggnadsentreprenaden nu afgifna antagliga anbudens belopp. Dervid ansåge öfverintendentsembetet — som icke tagit med i räkningen det lägsta anbudet, då detta, utom det att det vore afgifvet af insolvent person, i allt fall gifvetvis vore allt för lågt, för att anbudsgifvaren därför skulle kunna utföra ett fullgodt arbete — att såsom grund för bestämmandet af fyllnadsanslagets storlek lämpligen borde läggas det af byggmästaren S. Ljunggren afgifna å 156,782 kronor, enär detta vore i detaljberäkningarna med afgjordt större noggrannhet upprättadt än det närmast lägre, som afgifvits af byggmästaren Krook och slutade på ett belopp af 154,494 kronor. I fråga om nyssberörda, af byggmästaren Ljunggren afgifna anbuds slutsumma 156,782 kronor vore emellertid att märka, att deri inginge ett belopp af 750 kronor för »inmurning af värmeledning», hvilket arbete dock enligt förslaget till entreprenadkontrakt icke tillhörde hufvudentreprenaden, utan skulle bekostas af värmeledningsentreprenören, hvadan förenämnda slutsumma borde minskas med sistsagda belopp och förty utgjorde allenast 156,032 kronor. Antoges sålunda, att sjelfva byggnadskostnaden komme att uppgå till..... kr. 156,032: — och öfriga omkostnader, såsom förut förmälts, till..... » 34,900: — skulle byggnadsföretagets i fråga utförande betinga en kostnad af » 190,932: — eller i rundt tal..... » 191,000: — och då det redan beviljade statsanslaget belöpte sig till » 164,563: — skulle en ytterligare höjning i samma anslag erfordras å » 26,437: — För egen del har departementschefen anfört.

Giltiga skäl syntes departementschefen icke vara anförda för att frångå den plan beträffande de för landsarkiv i Lund afsedda byggnader, som efter vederbörlig utredning och tagen hänsyn till de lokala förhållandena blifvit i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag af Riksdagen gillad och sedermera af Kongl. Maj:t faststald. Hvad särskildt anginge den ifrågasatta inskränkningen i den nu till uppförande afsedda arkivflygelns storlek, syntes denna åtgärd vara så mycket mindre lämplig, som densamma dels skulle medföra en obeqvämare anordning af

byggnadens inredning, dels ock nödvändiggör ett tidigare uppförande af den andra arkivflygeln eller företagande af tillbyggnader, som eljest möjligen icke behöfts. Med afseende ej mindre härå än äfven å de af riksarkivarien, på sätt förut vore nämndt, gjorda erinringar och då det i följd af omständigheter, som vid det kongl. förslagets framläggande för Riksdagen ej kunnat förutses, visat sig icke vara möjligt att utföra det nu ifrågavarande byggnadsarbetet för det af Riksdagen beviljade anslaget, 164,563 kronor, hvilket måhända icke ens skulle vara tillräckligt, om de af öfverintendentsembetet ifrågasatta inskränkningarna i byggnadsplanen medgåfves, hemställde departementschefen, det Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att till fullbordande enligt fastställd plan af beslutade byggnader för ett landsarkiv i Lund, utöfver derför redan beviljade medel, anvisa på extra stat för år 1901 ett belopp af 26,437 kronor.

På grund af hvad sålunda i detta ärende förekommit, får utskottet hemställa,

att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts förvarande proposition, må till fullbordande enligt framställd plan af beslutade byggnader för ett landsarkiv i Lund, utöfver derför redan beviljade medel, anvisa på extra stat för år 1901 ett belopp af 26,437 kronor.

Stockholm den 7 maj 1900.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.
